

NAŠ • ČOLNIČ

GLASILO • PROSVETNIH • DRUŠTEV

GORICA

VSEBINA.

Kresovi gorijo	33	Telovadba	44
Katoliški shod	34	Društveni oder	45
Možem	35	Petje	48
Pomenki	38	Društveni vestnik	
Društvo in oblast	41		

TELOVADNI ODSEK.

Ker se je ustanovilo po deželi že precej telovadnih odsekov, je prevzel telovadni oddelek Prosv. zveze posredovanja v naslednjih telovadnih potrebščinah:

a) *Telovadna obleka.* Člani, ki si hočejo nabaviti obleko za telovadbo, naj pošljejo mero, nakar bodo zvedeli pogoje za nakup.

b) *Telovadno orodje.* Tozadevno posreduje Telovadni oddelek, da ona društva, ki ne rabijo telovadnega orodja, taisto posodijo pod določenimi pogoji delujočim telovadnim odsekom.

c) *Telovadne vaje,* povelja, poslovník itd. preskrbuje učlanjenim društvom Tel. oddelek, pod pogojem, da takoj poravnajo stroške.

DRAMATSKI ODSEK.

Pod pogoji, objavljenimi v drugi številki, lahko dobe učlanjena društva na posodo še naslednje igre:

a) ZA MEŠANE VLOGE:

Razvalina življenja, 3. dejanka, 4 m. 3 ž. vloge.

Pogodba, burka s petjem v 2. dej. 5 m. 3 ž. vloge.

Stari in mladi, 4. dejanka, 7 m. 3 ž. vloge.

Volkašin, roparska pravljica v 1. dej., 9 m. 5 ž. vlog.

Kjer ljubezen, tam Bog, 1. dejanka, 5 m. 2 ž. vloge.

Martin Krpan, 5. dej., 20 m. 6 ž. vlog.

b) Za MOŠKE VLOGE:

Brez županovega dovoljenja, 3 moški.

Zdravnikov strežnik, 11 m.

Prevarani hišnik, 2 moški.

Vsi zvezki: *Zbirke ljudskih iger.*

c) ZA ŽENSKÉ VLOGE:

Goslarica Naše ljube Gospe, 4. dej. 12 ženskih.

Dekla božja, 4. dej. 16 ženskih vlog.

Strahovi, 3 ženske vloge.

Vsi zvezki: *Zbirke ljudskih iger.*

Druge igre objavimo v prihodnji številki.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Črni Vrh. (G. F. Š.) Povejte mi, kakšnega tipa so ljudje na slikah, ki jih prinaša »Naš čolnič«? — Žalibog nam manjkajo o vseh rojstni listi. Vendar Vas zagotavljam, da to niso nevarni ljudje, ker so vkljub tuji zunanosti — naši.

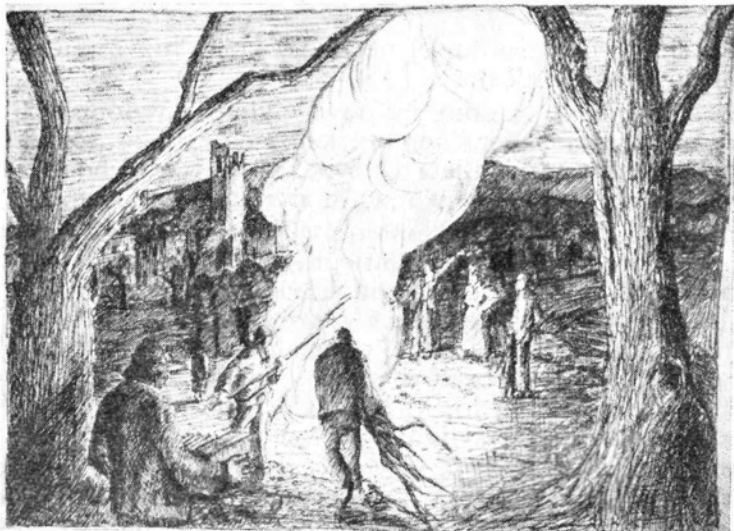
Sp. Idrija (G. L. L.) Zakaj je »Naš Čolnič« pri drugi številki imel zamudo? — Premalo vode je bilo in precej močni nasprotni vetrovi. Poleg tega smo morali menjati krmičlarja.

Senožče (G. J. V.) Zakaj ste nam poslali 20 izvodov »Čolniča«? — Na vsak način zato, da ga razdelite med društvenike, ne pa zato, da ste ga poslali nazaj.

Komen (G. A. R.) Kaj pravite zakaj ni v naši okolici zanimanja za društva? — Je najbrže v vaseh preveč gostiln in harmonik.

OPOZARJAMO

bratska društva, da je ravno ob sklepu lista došel na interpelacijo poslanca Ščeka od notranjega ministra odgovor, da je avstrijski društveni zakon z razširjenjem itajjanske policijske postave stopil iz veljave. —

KRESOVI GORIJO.

V podstrešju radgonske vojašnice smo preživeli kresni večer. Mladi dečki smo ležali na slamnicah poleg postarnih mož, ki jih je težila skrb za otroke. Vsem so hitele misli domov, vsem so strmele oči skozi zidove tje v goriške gore in griče, na katerih so druga leta na ta dan plameneli visoki kresovi.

Revna in temna je bila one dni naša domačija. Ni bilo kresov, okrog katerih bi vsa vas praznovala dan veselja. Vojaštvo je taborilo po hišah, lakota je trkala na zastrta okna, po vsem svetu se je razbežalo

pregnано ljudstvo.

In takrat se nam je izvilo iz src zaupanje: Še bodo goreli kresovi na naših gričih! Še se bodo vrnilo dnevi miru, ko bomo kopali v našem vinogradu, sejali na domači njivi, kosili po naših travnikih. In sredi poletja, ko bo najvišji dan, za praznik pogumnega klicarja svetega Janeza, se bomo zbrali okrog kresa vsi, kar nas je v veliki domači družini in bomo enega duha in enega veselja! V tem ognju sežgemo vse bridke spomine, v tem plamenu vpepelimo vso žalost, vse trpljenje vojne! In ostane naj v nas le ena velika skupna ljubezen, da bomo bratje vsi, kar nas je naših.

Tako smo se pogovarjali oni večer v vojašnici.

V globočini src pa je bila skrita še druga misel, še drugo lepše upanje je brstelo tam.

Nismo zgubili le doma, niso nam pregnali le mater, bratov, sestra. Mnogi izmed nas so izgubili še več. Mladi dečki smo prišli iz lepega in čistega doma v vojaške brloge, iz planin so nas presadili v močvirja. Ali je čudno, da se je noga ugreznila v blato, da je skorja prahu okleznila srce? V poplavi grdobe in kletvine, v morju surovosti in sovraštva so brizgali madeži na naše duše. Tu ni bilo krepčila in ne opore, saj

je le redko sinila med nas misel na Boga, ki je razveseljeval in posevečeval našo prvo mladost.

Ko pa smo mislili na dom, na novo življenje v domačiji, na našo cerkev in na kresni večer, je potrkalo na srce: Ali je prazen ta hram? Ali ne živi več v njem Duh božji? Ustvariti hočeš novo življenje v vasi, v domačiji in v tebi so le razvaline, je smrt...

Takrat se je zbudilo v nas upanje, da bomo začeli novo življenje. Da, smo rekli, treba je začeti zidati prav od temelja. Ko se vrnemo domov, ne bomo obnovili samo vinogradov, njiv, travnikov, domov, prenoviti hočemo tudi svoje duše. V kresovih naj zgorijo vsi grenki spomini na lakoto, trpljenje, rane, ponižanje, v njih pa bomo tudi sezgali vse blato, ki se je nabralo v naših srcih.

Toda kje gori tak ogenj, ki bi izžgal vso gnilobo iz duše, ki bi použil vso krivdo našega življenja?

Prijatelji, ta veliki kres je vžgan že dva tisoč let. H temu kresu odpuščanja nosijo breme svoje krivde vsi, ki hočejo začeti novo življenje, vsi, ki niso obupali, vsi, ki čutijo v svoji duši hrepenenje, postati dobri, poštene ljudje. Ta plamen, ki nikdar ne vgasne, je Kristus. Tudi nam, revnim vojakom v radgonski kasarni, je veljal njegov klic: Pridite k meni vsi, ki ste obteženi.... In kdor je k temu večnemu kresu šel, je našel mir srca in je začel novo življenje.

Naj plapolajo kresovi po slovenskih gričih, naj veselo prepeva krog njih mladost! Njih plameneči jeziki naj govoriijo v tuje dežele, da se hočemo vrniti h velikemu Plamenu vseh ljudi, k Bogu, ki bo naše duše prerodil in ki bo vodil svoje ljudstvo v srečnejše dni.

KATOLIŠKI SHOD.

Kakor je gotovo že našim društvom iz časopisja znano, se bo vršil letos koncem meseca avgusta v Ljubljani peti katoliški shod. Namen tega shoda je, da Slovenci javno pred vsem svetom manifestirajo za svoje verske ideje. Na ta velikanski shod pridejo tudi odposlanstva kat. organizacij iz tujih držav. Kakor čujemo so udeležbo priglasili Francozi, Čehi, Slovenci iz Nemčije in celo Amerikanci. Glavni dan katoliškega shoda bo 26. avgust. Računajo, da se bo zbralo ta dan v slovenski prestolici okrog sto tisoč vernih Slovencev in Slovenk. V razglasu, katerega je izdal pripravljalni odbor, vabijo učlanjena društva redno obveščali. — Istočasno pa opozarjamo učlanjena društva na *evharistične shode*, ki se boč'o tekom poletja vršili v Logu pri Vipavi, v Idriji, Tolminu, Biljani in Komnu. Samo po sebi je umevno, da pri teh verskih manifestacijah ne sme manjkati naših društev. Naša dolžnost je, da javno pokažemo vero v Evharističnega Boga, za katerega so kri prelivali naši dedje. Okrožni odbori naj stopijo v stik s pripravljalnim odborom, in gg. okrožni pevski referentje naj dooločijo sporazumno s pevovodji pesmi, ki naj bi jih ob tej priliki peli vsi zbori. Tudi o pripravah na evharistične kongrese dobe društva pravčasno navodila v tozadevni okrožnici.

MOŽEM.

S o še možje med nami. Dnevi, v katerih živimo, zahtevajo mučeništva za možatost. Za to so pa jubileji takih mož triumfi in najlepši venec, dosti lepši od lavorjevega, je srebrni venec, ka ga je spletlo možem delo in trpljenje za vero in narod.

Eden izmed teh borcev-prvakov je presvitli vladika, knezoškof ljubljanski

DR. ANTON BONAVENTURA JEGLIČ.

Pred 25. leti je bilo. Iz ljubljanskega gradu so zagromeli topovski strelji in naznanjali mestu in deželi da se bliža novi vladika, škof Jeglič beli Ljubljani. Letos pred par tedni so se zopet oglasili topovski strelji z gradu in sporočali, da je pravkar minulo 25 let, odkar nosi težko višjepastirsko odgovornost

Dr. A. B. Jeglič
zlatomašnik (1923)

apostolski mož, pred katerim se ne klanjajo samo Slovenci in njegova domovina, temveč tudi zastopniki tujih držav. Je pač apostol in zlepa ne najdeš med svetom take vere, kot jo ima on. Tudi mi Goriški Slovenci, zlasti oni ob vzhodu naše Krajine, smo čutili njegovo skrbno dušnopastirsko vodstvo, pod katerim so zacvele po deželi Marijine družbe in krščanske prosvetne organizacije. Zavest dolžnosti nam narekuje, da sedemdesetletnemu visokemu jubilantu ob njegovem srebrnem škofovskem jubileju izrečemo globoko hvaležnost z željo, naj ga dobrotni Bog ohrani še mnogo let v polnem telesnem zdravju in bogato blagoslovi setev njegovega apostolskega dela!

Bili so možje med nami, pa so odšli. Na njihovem mestu je zazijala vrzel. Kdo naj jo izpolni? In zlasti v naših dneh, ko so vrste kulturnih delavcev tako silno razredčene, je vsaka ločitev teh mož bridka in nenadomestljiva. Kdo ve, če bodo današnji časi znali roditi narodu ne le otrok, ampak može. Šibkih otrok je dovolj med nami, značajnih mož nam manjka. Ne takih, ki bi narodu ponujali ime, ampak srce! Enega izmed takih smo že izgubili. Vse naše pesmice je zbral. In ko jih je doumel, je sestavil iz njih večerni psalm svojega življenja in pevajoč odšel od nas med one zборе, ki ne poznajo disonanc življenja.

Umrl je župnik Grahovski, skladatelj slovenski

IVAN KOKOŠAR.

Tam pri grahovski cerkvi smo pokopali moža, katerega smo v zadnjih letih popolnoma pozabili. Ob njegovem grobu so se zbrali gorski organisti, njegovi bivši učenci in mu zapeli žalostinke, da mu izkažejo zadnjo čast!

Mož, ki ni v življenju nikdar iskal časti, je prejel zasluženost čast v grobu. Župnik Kokošar je bil neumoren kulturni delavec, ki je poiskal najlepši narodni biser — njegovo narodno pesem. Tovariš organist Roman Pahor, ki mu je stal ob strani v zadnjih urah, mi je prinesel njegove rokopise. Tu pred mano na mizi leži delo celega njegovega življenja.

Že kot sedmošolec je pridno zbiral narodne in ljudske pesmi. Tudi kot skladatelj se je poizkušal. Kot bogoslovec je svoje glasbeno delovanje nadaljeval. Najlepše se je pa razvijal v svojih prvih službah v Cerknem in v Šebreljah.

V tisti dobi je bil središče takratnega cecilijanskega gibanja. Takrat je zložil tudi jako lepe evharistične pesmi, ki žal niso izšle. Pojejo se pa menda nekateri še danes v gorah. Mislili so, da bo bolje, če takega vnetega delavca spravijo v Gorico — a Gorica ga je ubila. Podelili so mu najtežavnejšo župnijo sv. Ignacija, kjer je vsled preoblega dela

zastalo njegovo glasbeno napredovanje. Izuril je pa stolniški možki zbor in skladal skoro izključno zanj latinske skladbe, ki pa ne dosegaajo njegovih evharističnih pesmi, v katere je dal ves vpliv svoje osebnosti in jih popolnoma zavaroval pred tujo, nemško šablono.

Vsled razmer, v katerih je preživel predvojna leta v Gorici, je stopila njegova kompozitorska delavnost popolnoma v ozadje.

Ostanejo pa velikega pomena sadovi njegovega organizatorskega dela mlajših let. Koliko organistov je on vzgojil, kolikim je bil voditelj in navduševalec! Njegovo delovanje spada v dobo, ko se je že lahkoživa posvetna glasba šopirila po naših cerkvenih zborih in mislim, da upravičeno trdim, da je po večini Kokošarjeva zasluga, ako se je to v naših krajih spremenilo.

Slovensko glasbeno slovstvo je v zadnjih desetletjih silno napredovalo. A pri nas?

Lepo bi bilo, ko bi se združili naši glasbeniki, pevovodje in drugi prijatelji glasbe, zlasti cerkvene in narodne in ob Kokošarjevem grobu sklenili nadaljevati njegovo delo.

Na svoje zbirke narodnih pesmi je pokojnik zapisal značilne besede: Da ne pozabim! — Naj bi veljal ta opomin tudi nam. Da ne pozabimo tega skromnega moža, naj si vsak pevec in vsaka pevka omislita »Zbirko goriških narodnih pesmi«, katero bo, na podlagi Kokošarjevih rokopisov, izdal v kratkem skladatelj Vodopivec. To naj bo skromna spominčica na grob skromnemu možu!

Temu možu enak po otroškem srcu in skritem delu je bil

RADOSLAV SILVESTER.

Mislím si ga kot starega očka med mladim narodom. Tako lepo, priprosto, rekel bi otroško zna zabavati svoje vnuke. Bil je živi kontrast navodobnim prosvitljencem, ki znajo pesniti in skladati sicer za ušesa in možgane, nikdar pa ne dosežejo srca. On pa je pel in se šalil prav tako, kot pojejo in se zabavajo naši Vipavci; za to so našle tudi njegove pesmi, igre in kupleti med ljudstvom močan odmev.

Kateremu društvu so neznani Radoslavovi »Kupleti in pesmi«? Kadar je prišel na oder njegov »Župan«, »Natakar«, »Smolar«, ali pa »Botra Norga«, se je zasmejala množica in odobravanja ni bilo ne konca ne kraja. Lahko imenujemo Silvestra pesnika naših društev, ker je zrastel, delal in pesnil zanje.

Bil je Vipavec. Pod Nanosom je živel, med trtami je bival, in svojo Vipavo je opeval. Slišal sem prepevati pevski zbor na Vipavskem njegovo pesem »Vipavi«, katero je uglasbil g. A. Leban. To so žarele pevcem oči! Prepevali so pač svojo pesem.

Bil je Vipavec. Priprost, kot njegovi rojaki. Obiskoval je le dva razreda ljudske šole, ker so bili njegovi starši ubožni. Kar si je pridobil imetja in izobrazbe, vse je dosegel samo po pridnosti. Imel je otroško dušo. Njegove pesmi o Angeljčku in materi so vzor priprostih, resnično otroških pesmic. Bil je Vipavec. Globoko udan svojemu narodu, kot so Vipavci. Sam poje: »Veš, kje je navdušeno ljudstvo za dom? V Vipavsko dolino popeljal te bom, kot solnce pekoče, ki grozdje zori, domovju vsa duša Vipavca gori.« Bil je Vipavec. Značaj njegov je bil neomajen. Svojega verskega prepričanja ni nikjer skrival. Bil je prava, poštena korenika, kakor so Vipavci. Dajal je najlepši zgled praktičnega katolika vsem, ki so ga poznali.

In tega Vipavca ni več! V lepi pomladi je šel za vedno iz Vipave. Pustil pa je svojim ožjim in širšim rojakom svoje pesmice v spomin, svoje življenje v zgled in svoj značaj v posnemanje.

»Za tabo se pesmik solzimo,
 prerano odšel si odtod,
 največjo ti srečo želimo,
 saj rešen si zemskih usod.
 V nebesih nikar ne pozabi
 na ljubljeni, mili svoj rod!«

(Silvester, Umirajoči pevec).

POMENKI.

Oče.

avadno govore, rišejo in pišejo le o materini ljubezni; le redkokedaj naletiš v umetnosti na sliko, ki bi izražala očetovo ljubezen. Zakaj? Je-li znabiti očetova ljubezen do otrok manjša, kot materina?

Poglejmo oba roditelja ob zibelki novorojenca. Veselje kroži obema na obrazu, in vendar se smehlja materi iz zibelke ljubljene, očeta pa gleda v obraz dolžnost. Mati ne more prikriti svoje ljubezni: boža otroka, poljubuje ga, smehlja se mu in se igra z njim polna veselja in vidne ljubezni. Oče stoji ob zibelki. Tudi njemu se raduje srce — a to veselje ostane v srcu; resnost in umerjenost mu branita na obraz. Dočim mati trepeta v ljubezni, pretresa očeta ob otrokovem rojstvu dostojanstvo in odgovornost. Malo, speče dete veleva iz zibelke njemu, očetu — neizprosni: moraš!

Zgodi se, da postane mati ničvredna. Zakaj? Pozabila je na ljubezen. Dogaja se, da je postal oče ničvreden. Zakaj? Pozabil je na dolžnost. Mati brez ljubezni je izrodek, oče brez dolžnosti je propalica. Če je mati odločena, da s svojim gorkim srcem pripravlja otroku paradiž, je oče izbran, da s svojo močno roko straži in brani ta paradiž. Zato je zavest težke dolžnosti, ki se vzbudi očetu ob rojstvu otrokovem in ga spremlja v bojih življenja istotoliko vredna, kot sladka ljubav matere. To težko, obenem pa dostojanstveno zavest očetovstva, je izrazito opisal nemški pesnik v pesmi

OČETOVA PROŠNJA.

Globoko se bom sklonil, moj Gospod,
kot žitni klas se skloni,
Ko obtežiš ga z zrnjem težkim, klenim.
Pred Tvojimi rokami glavo upognem
In v tajni misli čudim se skrivnosti:
Po Tvoji volji jaz postal sem oče.

Vem, tega nisem vreden,
Da oče bil bi sinu, ki je Tvoj otrok.
In vendar soustvaritelj sem postal.
S človekom revnim sklenil si sorodstvo
v otroku mojem.

Čuj, Oče, glas rednika, ki Te prosi:
Dobrotnega me stori soočeta.
Življenje moje naj bo žrtev sveta,
Ki jo bo darovala moja roka
Za Te in za otroka.

(G. Hauptmann.)

OČETOV BOJ.

Živel je v Švici za časa kmečkih uporov mož, ki mu je bilo ime Viljem Tell. Uprl se je s svojimi rojaki grajščakom. Vsled izdajstva se je upor ponesrečil. Voditelj upora Viljem Tell je dobil strašno kazen. Moral je streljati s pušico jabolko na glavi sinka edinca. Gorje, če jabolko zgreši. Enkrat le naj mu roka zatrepeče: sin je izgubljen. Streljal je. Napel je tetivo sprožil pušico, zadel jabolko in otel sina. Pri tej priliki se je pa zaklel, da bo maščeval svoje dete in to prisego je ponavljal v temni noči: Takole je govoril sam s seboj:

Nedolžne otročiče nebogljene
in ženo zvesto braniti moram pred teboj
zverinski grof! — Tedaj, ko sem napel
tetivo — ko roka mi je trepetela —
ko si, s prokletim zlobepolnim smehom
mi ukazal streljati jabolko na glavi sina —
ko sem v bolesti onemogli klečal pred teboj:

Takrat sem se zaklel in v svojem srcu
grozno storil sem prisego, ki jo je čul le Bog:
da bode prvi strel, ki ga bom sprožil,
imel za cilj prokleta srce tvoje. Kar sem obljubil,
dolžnost je sveta: zdaj hočem jo spolniti.

Ko je sicer odšel od doma oče, otročiči dragi,
ste od veselja vriskali, ko se je vrnil.
Nikdar ni prišel prazen k vam. Prinesel
vam je gorske rože, jelenov rog in ptiča pevca,
ki našel jih je bil na gorskih potih.

Sedaj pa gre na lov drugačen, ob divji misli
porodila se je maščevalnost. Sovražnika,
ki vas tepta, namerja — ubiti.
In vendar tudi v tem trenutku uhaja
očku misel le na vas, otroci ljubi.
Da vas ohrani, oči nedolžne vaše — bo z maščevalno roko
napel tetivo, sprožil lok in umoril bo tirana.

Iz tega samogovora odseva pretresljiv zgled boja, ki ga je zmožen bojevati samo oče. V današnjih razmerah je ta boj za življenje otrok stopil v ozadje, prvo mesto pa je zavzel boj za bodočnost otrok, ki ga v vsakdanjem življenju imenujemo

OČETOVA SKRB.

Vse brazde na očetovem čelu, vsi žulji na njegovih rokah in vse nitke srebrnega venca ob glavi govorijo o skrbi očetovi. »Da jih preskrbim z boljšim kruhom, kot sem ga jedel sam« ta želja dvigne očeta, da začne še bolj delati, da se ogne gostilne celo v nedeljo, da nosi ponošeno obleko celo za praznike, samo, da bi njegovi otroci postali »kaj več«. Žalibog, da postane ta želja očetova večkrat usodepolna za celo družino. Zgodi se, da pridejo otroci ravno po očetovem hrbtu

do boljših služb. Ko so pa splezali v znanju visoko, so padli v značaju globoko. Čez noč so postali domišljavi, visoki in so zrastle očetu čez glavo. Dogaja se celo, da se lastni otroci sramujejo svojih staršev in jih zataje pred svetom.

Takrat pobije toča očetu srce in kot strela z neba ga zadene spoznanje: Zredil sem sinove in hčere — sedaj me pa zaničujejo.

OČETOV ZGLED.

Dokler so sinovi in hčere v mladih letih, ne poznajo očetove skrbi in je zato ne znajo ceniti. Ono božje povelje »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh«, imajo za lepo povest, katero sicer pazno poslušajo in si jo hitro zapomnijo, pa jo tudi hitro pozabijo.

Čimbolj pa otroci doraščajo, tembolj spoznavajo očetovo skrb. Polagoma razumejo njegove žulje in prečute noči. Ko opazuje sin svojega očeta o zboru mož, ko posluša njegovo modrovanje za ognjiščem, ko gleda njegov neustrašeni boj za pravice svoje in svojih otrok, takrat postane oče velik o njegovih očeh in otroška ljubezen do matere izgublja na toploti.

Srečen sin, ki najde v svojem očetu to, kar potrebuje: resnega življenja veččega prijatelja, zanesljivega svetovalca in vodnika, kateremu lahko razkrije vse svoje načrte, boje, zmage in padce. Da, tudi padce v življenju. Izgubljeni sin se ni vračal k materi, ampak k očetu, ki je poznal življenje in njegove boje.

OČETOVO POHUJŠANJE.

Na tem svetu je vse mogoče. Da, celo to je mogoče, da očetje delajo iz sinov hudodelce in matere iz hčera vlačuge. Takim otrokom je pač težko govoriti o četrti zapovedi, ki veleva spoštovanje in ljubezen do roditeljev, ker sami ljubezni niso očbutili in sta jim spoštovanje ukradla oče in mati.

»Bilo je v šoli,« tako pripoveduje vzgojitelj Foerster. »Med odraslimi dijaki je sedel bled fant. Njegov oče je bil že večkrat zaprt v ječi radi tatvine in ravno iste dni so ga spet aretirali. Previdno in radovedno je zadonelo po razredu vprašanje: Kaj mislite, je-li dolžan sin spoštovati očeta, čeprav je radi hudodelstva zaprt v ječi? Tihota je zavladala med klopmi. Nihče ni pričakoval tega vprašanja, vsi so gledali začudeno. Pa se je dvignil blede fant in odgovoril: Jaz ga spoštujem in rad ga imam. Ravno zato, ker ga drugi zaničujejo in po strani gledajo, je moja dolžnost, da mu vsaj jaz izkazujem ljubezen. Dijak je vsedel in spet je nastal molk v razredu. V tem molku se je pa slišalo enoglasno mnenje vseh: Prav je govoril! — Živel je mož, ki se je vedno odkril pred jetniškim vozom, v katerem so peljali v zapore zločinca. Smešno! Da, smešno, na prvi pogled. In vendar poslušajmo tega izrednega moža, ter sodimo: Kdo je kriv, da je ta človek postal zločinec? Mi vsi! Premalo je na svetu medsebojne ljubezni, sočutja, usmiljenja in nič čudnega ni, če kdo zaide na napačno pot, ko smo mu vse prave poti s sebičnostjo zagradili. Ko bi ta mož imel vsaj enega, na katerega bi se lahko naslonil, ne bi padel. — V župniji

je bilo precej mož, pijancev. Stari župnik ni vpil nad njimi: skušal je preiskati, odkod izvira ta pijanost. Prišel je, do zaključka, da se je v večini slučajev oče upijanil zato, da bi pozabil nesrečo, ali zato, ker ni imel veselja v družini, ali pa, ker je videl, da vkljub delu in napo-rom ne dobi niti toliko, kolikor bi po pravici najmanj pričakoval. In če je vinjen prišel domov, je rjula nad njim žena in so se norčevali iz njega celo otroci. To ga je še bolj odbilo od doma, da je začel še več piti.

Ne mislim, tako piše Foerster, zagovarjati pijanosti očetove, grda in pohujšljiva je za sinove in hčere. Vendar z gotovostjo trdim, da so mnogokrat te pijanosti krivi ravno otroci.

Šestnajstletno dekle je imel oče. Pijanec je bil in vedno je rjul nad njo, ko je pijan prikolovratil domov. Uboga hčerka je trpela in molčala obenem pa mislila na to, kako bi očeta privabila domov. Šivala je in s pridnostjo je prihranila denar in z denarjem kupila citre. Čemu? Mislila si je: Ko pride oče zvečer domov, mu zasviram. Do padlo se mu bo in ne bo silil v gostilno. Začetkoma je šlo težko. Prsti niso bili izurjeni, strune so hreščale in škripale in oče je ves togoten raditega še bolj silil v gostilno. Polagoma je šlo boljše. Svirala je narodne pesmi in zraven ljubko pela, da je oče obsedel, prižgal pipo, in se zamislil v noči, s katerimi je grenil življenje sebi in otroku. Od tedaj je ostajal doma.

Vem, tako zaključuje Foerster, povsod ni mogoče otrokom spreobrniti očeta; vendar je vedno mogoče imeti ljubezen do njega. Enega vsaj bi se lahko obvarovali vsi sinovi in hčere: govoriti poniževalno o onem, ki jim je dal življenje in razkrivati njegove slabosti pred svetom, ki ima že itak prevelike oči. Sinovi in hčere, ki imajo radi tudi zabredlega očeta, izkazujejo pravo ljubezen: oni v resnici dajejo ljubav, čeprav je ne prejema. In to je junaštvo, ki zahteva lavorjeve vence.

(Foerster, Jugendlehre).

DRUŠTVO IN OBLAST.

Društveno in zborovalno pravo.

D vseh strani prihajajo iz dežele pritožbe glede po- stopanja oblasti s prosvetnimi društvi. Dogodilo se je, da so pristojna oblastva ukinila društva, ki so ob- stojala že 33 let z motivacijo, da niso pravno pri- znana. Nešteto je slučajev, v katerih so društvom prepovedali prireditev prav tik pred nastopom. Vsi ti in podobni slučajji imajo svoj izvor, bodisi v po- manjkanju društvenega zakona v stari Italiji; bodisi v nezadostnem poznanju sedaj uvedenih postav, bodisi v nepravilnem vlaganju tozadevnih prošenj na merodajna oblastva.

Namen tega članka je, informirati predvsem društvene voditelje o veljavnem društvenem zakonu s posebnim ozirom na zborovalno pravo in na zakone, zadevajoče ustanovitev prosvetnih društev.

Kako dobi društvo pravico delovati?

Gotovo je znano našim društvenikom, da je dajal pravno podlago prosvetnim društvom pod bivšo vlado zakon z dne 15. nov. 1867, štev. 134. Ta zakon je bil v veljavi do dandanes, kar dokazuje uradno obvestilo, objavljeno v uradnem listu »Osservatore Triestino« 1920, št. 136, ki ugotavlja, kaj je treba napraviti, da se doseže priznanje društva.

Kako je mogoče potemtakem, da pod sedanjo vlado niso pravno priznana društva, ki so bila pravno ustanovljena pod bivšo vlado? Voditelji društev se gotovo spominjajo, da je oblastvo že leta 1919 zahtevalo, naj se pošljejo novi oblasti v potrdilo pravila vseh obstoječih društev, ker brez potrdila društva ne bodo priznana. Marsikatero društvo je ta odlok prezrlo in v dobri veri delovalo nadalje. Kar naenkrat pa pride od pristojne oblasti odlok, da društvo pravno ne obstaja in da mu je vsled tega vsako nadaljno delovanje prepovedano. Zakaj? Ni se pravočasno prijavilo. Odborniki vsi zbegani povprašujejo, kaj naj store sedaj. Vsako sklicevanje na dolgoletni obstoj ne pomaga nič. Dvojna pot je mogoča: Društva, ki so v posesti originalnih pravil, naj te pravila predlože v potrdilo pristojni oblasti ter obenem navedejo razlog zakasnitve. Druga društva pa, ki so izgubila originalna pravila, naj vložijo novo prošnjo za ustanovitev novega društva pri prefekturi potom pristojne podprefektуре. Prošnja naj bi bila podpisana vsaj po treh predlagateljih in kolekovana s 3 lirami. Vlogi je treba priložiti pet izvodov pravil, ki jih društva lahko naroče pri Prosvetni Zvezi. En izvod teh pravil mora biti kolekovan s kolekom 3 L, ostali pa vsak s kolekom 50 st. za polo ali list. Predlagatelji morajo podpisati vlogo in vse izvode pravil. To prakso še dandanes uporabljajo oblastva.

V slučaju prijave novega društva, priporočamo, da uporabljate izključno dobro preiščljena pravila, ki jih je založila Prosvetna Zveza. Če bi pa na vsak način hoteli predložiti druga pravila, pomnite: Pravila morajo biti spisana ne na vsaki drugi strani, ampak po vrsti na obeh straneh vseh listov. Če sestajajo iz več listov ali pol, jih je treba sešiti in zapečatiti (Glej Os. Tr. 1920, št. 136.)

Samo slovenska pravila oblastva vračajo. Najbolj pametno bo, da se držite našega nasveta in uporabite naše tiskovine, pa ne boste imeli sitnosti.

V vsakem slučaju naj se društva informirajo pri oblastvu, ki je izdalo odlok o prepovedi, in ravnajo po danih navodilih. Upoštevati moramo namreč dejstvo, da Italija nima društvenega zakona in da je ta okolnost večinoma kriva svojevoljnega tolmačenja od strani mero-dajnih oblastev. Vse butanje z glavo ob zid je brezuspešno. Teh predpisov iz bivšega avstrijskega društvenega prava se v glavnem drže še danes oblastva, vključno temu, da je ta zakon odpravljen.

Kako dobimo dovoljenje za zborovanja in kdaj je potrebno dovoljenje?

Nič manj težav ne povzroča društvenim funkcionarjem takozvano zborovalno pravo. Dogodi se, da se društvom neutemeljeno prepovedujejo razne prireditve in zabranjujejo občni zbori. Tozadevno naj služi društvom naslednje navodilo:

S 15. decembrom 1922 je stopil v veljavo italijanski zakon o javni varnosti z dne 3. junija 1889 št. 6144. Ta zakon določuje med drugim tudi zborovalne pravice državljanov.

Člen prvi se glasi: »Sklicatelji javnega zborovanja morajo prijaviti javno zborovanje vsaj 24 ur prej krajevnemu oblastvu javne varnosti. Kdor ne izpolni te določbe, se kaznuje z denarno kaznijo 100 lir. Vlada sme v slučaju neizpolnjene zgornje določbe zborovanje razpustiti. Ta določba pa ni veljavna za volilna zborovanja.«

Kdaj je zborovanje javno?

Javno se imenuje zborovanje, ki se vrši v javnih prostorih, ali v prostorih, ki so dostopni za javnost, kakor gostilne, hoteli, restavracije, kavarne, javne obrti, gledališče, dvorane, ki so določene za javne koncerte in podobni, odprti prostori. Zborovanje je javno, četudi se vrši v zasebnih prostorih, toda edino v tem slučaju, ako je vstop dovoljen brez izjeme vsakemu, ki se hoče zborovanja udeležiti.

Kdo izvršuje oblast javne varnosti?

Na mestih prefektur so prefekture krajevna varnostna oblast, na mestih podprefektur ali pa takozvanih kvestur (n. pr. v Gorici), so podprefekture, odnosno kvesture krajevna varnostna oblast. Kjer ni prefektur, oziroma generalnih nadzornikov, ali pa podprefektur in kvestur, je župan krajevna varnostna oblast. Kaj sledi iz tega?

Ako hočeš prirediti javno zborovanje v Gorici, ga moraš prijaviti kvesturi 24 ur prej. Ako hočeš prirediti shod, javno predavanje i. t. d. v Tolminu, ga boš prijavil podprefekturi v Tolminu. Ako pa hočeš sklicati javno zborovanje na deželi, kjer ni sedež podprefekture, ne kvesture, ga prijaviš pristojnemu županstvu, katero o tem obvesti orožnike.

Kaj je z društvenimi zborovanji?

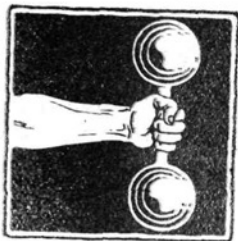
Društvena zborovanja, ki so namenjena samo društvenim članom in ki se vršijo v društvenih prostorih, se smatrajo kot zasebna zborovanja, ter jih vsled tega ni treba prijavljati. Morajo se pa prijaviti društvena zborovanja, n. pr. javna predavanja, katerih se udeležijo lahko člani in nečlani, četudi se vršijo v društvenih prostorih. Na vsak način se mora prijaviti društveno zborovanje, ako se vrši v javnih prostorih, n. pr. v gostilni, četudi se ga udeležijo samo člani.

Društveni občni zbor se torej ne naznani, ker je namenjen samo članom in se vrši v društvenih prostorih. Ako se pa vrši v gostilni, ki je javen lokal, se ga mora naznaniti.

Zasebnih zborovanj tudi ni treba naznaniti. Kaj so to zasebna zborovanja? Zasebno se imenuje zborovanje, ki se ga udeleže samo osebe, ki so bile osebno vabljene, in se vrši v zasebnih prostorih. Zasebnega zborovanja, n. pr. različnih sestankov, konferenc, ki služijo v to ali ono svrhu, in h katerim pridejo izključno samo osebno povabljene osebe, ni treba prijavljati v nobenem slučaju.

Prijava mora biti pismena in v njej mora biti naveden dan, ura in kraj zborovanja, nadalje predmet razprave in podpis sklicateljev.

Nadaljne odloke glede gled. predstav itd. objavimo prihodnjč.

TELOVADBA.

Vaditejski zbor v Sv. Križu.

Med binkoštnimi prazniki, sredi rdečih črešenj, so prišli vaditelji in vaditeljice v prijazno srednjeveško mesto Sv. Križ. Celo sneg ob Čavnu in Nanosu, ki je nekaj nepričakovanega za mesec maj, ni ostrašil naših fantov in deklet. Udeležili so se tečaja zastopniki naslednjih odsekov: Gorica, Idrija, Dornberg, Sv. Križ, Črniče, Rihemberk, Miren, Batuje, Števerjan, Kamnje in Vrhpolje. Vadilo je proste vaje 40 članov in 28 članic cela dva dni skoro brez odmora. Namen tem vajam je bil, usposobiti vaditelje za uspešni javni nastop, ki je za letos določen v Dornbergu. Vaje, ki so jih vadili, so težke in zahtevajo že nekaj izurjenosti. Če pomislimo, da je večina udeležencev in zlasti udeleženk šele prvič nastopala, lahko mirno trdimo, da je tečaj dobro uspel. Pri poizkusnem nastopu so telovadci vkljub dvanedevni vaji nastopali v prvih dveh vajah dobro, telovadkinje celo nepričakovano dobro. Brat vaditelj je lahko zadovoljen: njegov trud je imel uspeh. Posebno zahvalo zasluži njegova požrtvovalnost s katero je obiskoval posamezne odseke in jih pripravljaj na nastop. Najbolj je pa udeležence veselila ona prava gostoljubnost, ki so jo kazali celi čas tečaja naši vrli Križani.

Pri skupnem zborovanju je bilo do prihodnjega občnega zbora glede ustroja in vodstva telovadbe določeno naslednje:

Telovadni oddelek je del Prosvetne zveze v Gorici.

Vodi ga začasno g. revizor J. Fegic. Tehniški ustroj tvorita vaditeljska zbora. Načelnik vaditeljskega zbora za člane je A. Treven, načelnica vaditeljskega zbora za članice je gč. Fanči Grudnova.

V vaditeljski zbor so izvoljeni: A. Treven, M. Kodelja, Peršič Andrej, Mrmolja Bogomir, Kolavčič Franc, Šinigoj Edvard, Klančič Leopold, Krušič Alfonz, Vidmar I. in Jakin Fr.

Zbor vaditeljic sestavljajo: Marica Cigoj, A. Treven, Rahela Pavlica, Elka Hlede.

Upamo, da se bo telovadno gibanje zaneslo po deželi in izpodrinilo one prismojene plese, ki bi se jih moral sramovati vsak količkaj omikan Slovenec. Telovadcem in telovadkinjam pa veljaj krepki: »Bog živi«!

Bratska društva, katera imajo znabiti telovadno orodje, pa ga ne rabijo, naprošamo, naj javijo število in vrsto telovadnega orodja Prosvetni Zvezi, Via Carducci 4. Gorica.

Pozor! Koncem meseca se bo vršila v vsakem odseku revizija onih telovadcev, kateri mislijo nastopiti pri telovadbi v Dornbergu. Brate vaditelje opozarjamo na precizno izvajanje in zlasti na medtakte. Obleka za nastope je navadna telovadna obleka za članice pa mornariška (marnarska) po določenem vzorcu, ki je na razpolago pri g.čni Marici Cigoj v Sv. Križu.

DRUŠTVENI ODER.

Praktično navodilo za napravo sobe.

Vsaka primorska vas ima dovolj inteligentnih ljudi, ki bi prav lahko pomagali domačemu društvu pri napravi odra, da bi le imeli praktična navodila. Posebno gg. učitelji bi prišli tu v poštev; ti so za časa svojih študij vzeli večkrat v svoje roke čopič in risali; dobili okus, brez katerega ni mogoče ničesar napraviti. Seveda — kdor bo hotel svojemu društvu napraviti par čednih kulis, bo moral uporabiti drugo tehniko kakor v šoli; a ravno v ta namen so spisane te vrstice in podane risbe, da zadobe požrtvovalni in inteligentni društveniki navodila, po katerih si bodo sami — brez velikih stroškov — napravljali raznovrstne kulise. Kakšno mora biti ogrodje odra to nas danes ne zanima. V mislih pa imamo oder, ki je najmanj 3 in pol m visok; dolgost in globokost ne prideta v poštev.

Naj slede navodila za napravo gosposke sobe. (Sledila bodo navodila za napravo gozda, o barvah, itd. itd.)

I. Boljša soba.

Pri napravi kulis za sobo rabimo:

1. remeljne, 2. žebličke s široko glavico, 3. pante za vrata in okna.

4. barve: bianco di zinco 1 kg, giallo di carmio medio 1 kg, ocrà d'oro $\frac{1}{4}$ kg, terra di Siena naturale $\frac{1}{2}$ kg, terra di Siena bruciata $\frac{1}{4}$ kg, rosso indiano ali pa rosso inglese $\frac{1}{4}$ kg, blu cobalto $\frac{1}{2}$ kg, blu oltremare $\frac{1}{2}$ kg, verde di cromo 1 kg, nero d'avorio $\frac{1}{2}$ kg (imena barv so navedena v italijanskem jeziku, ker jih moramo kupiti v mirodilnicah, kjer ne poznajo naših imen). Vseh

teh barv ne bomo rabili pri napravi sobe, prišle bodo pa v poštev pri slikanju gozda itd.

5. čopiči: rabimo čopiče št. 17 (široki 2 cm) — teh je treba 2—4, št. 6 ali 8 za tanke črte ($\frac{1}{2}$ cm) — teh je treba 2. Imenovani čopiči so vsi ploščnati, Rabimo pa tudi okrogle čopiče, kadar je treba velike ploskve prevleči z eno barvo — kakor bomo videli pri sobi. Ti čopiči so podobni onim, ki jih rabijo sobni slikarji, ko devajo barvo na vrata. So približno 3—4 cm debeli. Teh je treba tudi najmanj 2.

6. Mizarski klej ali lim: Dobi se v ploščah na kilo: stane malo. Za enkrat kupimo 2 kg.

7. Slikan sobni stenski papir in bordure, visoke $\frac{1}{2}$ m.

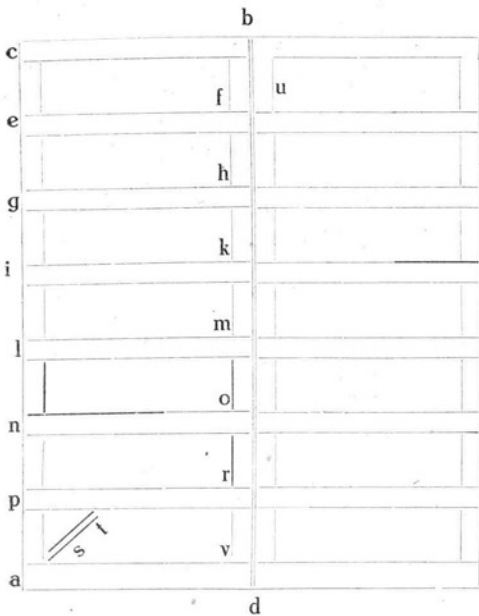
8. slikan papir imitacija lesa z borduro šty. 7 in 8. Ta papir bo v kratkem na razpolago v Kat. Tisk. Društvu, če ne, bo vsaj cenik z vzorci na razpolago.

Ko smo omenjene potrebščine kupili, dobimo par vnetih mladeničev večjih mizarstva. Zadostuje pa en mizar in dva pomagača. Mizar naredi najprej iz navadnih lahkih remeljnov 4—6 okvirjev, visokih 3.50 m in širokih 1.50 m potem 4—6 okvirjev visokih 3.50 in širokih 75 cm.

Slika I. a—c = 3.50: a—b = 1.50. Čez okvirje pribije kake 2 cm od roba 6 počeznih remeljnov, ef, gh, ik, lm, no, pr, st je počezen kosček lesa, ki drži okvir v pravokotu. u in v sta dva močna žeblja zavižaja, na katera se pritrja vrv, ki naj veže dva okvirja skupaj. Počezni remeljni so oddaljeni drug od drugega natančno $\frac{1}{2}$ metra od c—e je torej $\frac{1}{2}$ metra.

Ko je sestavljeno in urejeno po vzorcu na strani 46 (I. slika) ogrodje, prineso de-

I. Slika

Dve veliki kulisi od zadaj od u - v z vrviyo skupaj zvezani.

kleta žaklje, katere so darovali domači trgovci. Te žaklje razderejo in napno čez okvirje. Da se okvirji ne zganejo iz pravokota treba narisati na podu s svinčnikom ali ogljem pravokot; usmeri se okvir po pravokotu in se nato pribije na tla. (Pozneje se žeblji izdero). Kjer je treba žaklje sešiti, store to dekleta. Žakljevina pa ne sme moleti čez okvir. Dobro je zabiti jo v sredi remeljna. Medtem se kuha na ognjišču v loncu, ki drži 5 litrov, 4 litre vode. V to vodo vržemo $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ kosa mizarskega lima, ki ga dobimo v štirivoglatih ploskvah. Ko se je lim dobro stopil, potresamo prav na drobno $\frac{1}{4}$ —poldrug četrt kg bele moke, dobro mešamo in ko je skuhan brez osvalkov še gorko, devljemo to mazilo na napeti žakelj. Ali medtem je risar — v tem slučaju g. učitelj — narisal z ogljem ali kredo črto ab, ac in bd 7 cm daleč od roba in črto cd pol

metra daleč od spodnjega roba. Medtem so tudi dekleta vrezala tri kose stenskega papirja v dolgosti 3 metrov. Nepotrebne robove so odrezale. Te tri kose namažemo z gorkim lepilom ter jih prilepimo, da se lepo skladajo v kvadrat abcd. Ne smemo pa namažati vse tri kose hkratu, ker se lepilo shladi in strdi, ko je pa strjeno v želatino ni več za rabo. Treba zopet segreti. Lahko namažemo tudi žakelj, a paziti moramo, da ne mažemo za žive in mrtve, da se potem ne posuši cele tedne. Ako je močno solnce, se vse hitro posuši. Vzamemo še kako primerno borduro, ter jo nalepimo pod cd ali na ab ali pa okoli in okoli. Potem vzamemo navaden bel papir, najbolje je, če stenski papir, na robe obrnemo — ter ga nalepimo pod cd do tal in na robove, ki so 7 cm široki. Papir naj bo širok 10 cm, da ga lahko nekoliko spodvijeemo. Ko se je na solncu vse dobro posušilo, vzamemo v roko barve in čopiče. Pravilo je: Modra barva ni za sobe. Naredi jih sicer velike, ali

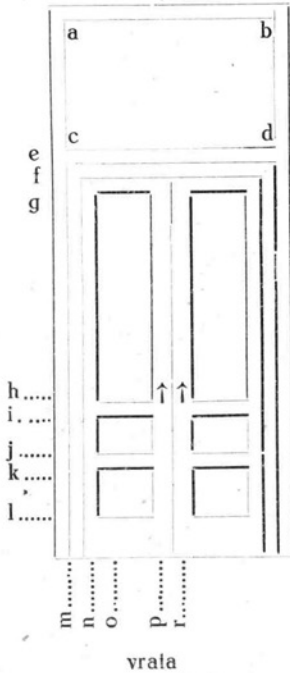
II. Slika

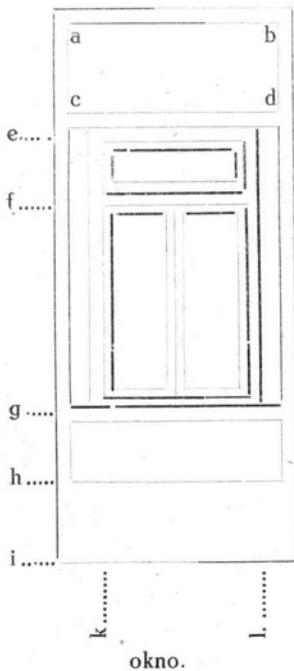
Velika kulisa od spredaj.

III. Slika

IV. Slika

prazne in hladne. Rabiti torej moramo le zelene in rudeče barve. Če je torej vložek abcd po večini zelen, mora biti rob rudeč, če je pa vložek rudeč, mora biti rob zelen. Vzajemo lonce od 5 litrov. V njem smo v vreli vodi (5 litrov) raztopili $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ kosa mizarskega kleja. To tekočino rabimo pri mešanju barv. Hočemo narediti zelen rob? Evo: 1) svetlozelen: v ta namen zmešamo verde cromo, nekoliko rosso indiano (zelo malo!) in malo giallo di cadmio medio in bianco di zinco. 2) temnozelen: blu oltremare, giallo di cadmio, malce rosso indiano, in če hočemo močno temno tudi lahko nekoliko nero d'avorio. Če prevladuje v teh mešanih barvah rudeča ali rumena, pravimo, da je barva topla in prijetna, če pa prevladuje modra ali verde cromo, pramo, da je mrzla, neprijetna. Za rudeč rob rabimo 1) čist rosso indiano; 2) rosso indiano in bianco di zinco; 3) rosso indiano in giallo di zinco; 4) rosso indiano in ocrā d'oro; 5) terra di Siena bruciata. Ako rudečim barvam primešamo malo modre, jo nagnemo bolj na mrzlo. Z bianco di zinco naredimo zmes bolj svetlo.

Ko smo barvo dobro zmešali z deščico, jo moramo tudi med nanajšanjem mešati, da se ne sesede na dno. Ne sme biti preredka, pa tudi ne pregosta.

Pod sliko III. in IV. prilagamo vzorec za vrata in okno o katerem spregovorimo kaj več prihodnjič.

V VEDNOST!

V zadnjem Čolničju smo zastavili zelo važno vprašanje, od katerega odvisi brez dvoma bodočnost naših društev. Naslov tega vprašanja je bil:

Došlo je več odgovorov. Najboljšega, katerega je poslal g. Hilarij Hlede, objavimo prihodnjič.

PETJE.

PEVSKA VAJA.

Dober večer, fantje in dekleta! Danes ste pa res pridni, da ste tako točno prišli. To me pa res veseši. Vsakrat bodite tako točni kakor danes! Pripravil sem Vam za danes novo pesem: »Nazaj v planinski raj« od P. Hugolina Sattnerja. Naj vam nekaj povem o tem znamenitem možu, ki ga štejemo med najboljše slovenske skladatelje, ali kakor rečemo s tujo besedo — komponiste. Že iz naslova »pater« zremo, da je ta mož katoliški duhovnik - menih. Rodil se je P. H. Sattner 29. novembra 1851 v Kandiji pri Novem mestu na Dolenjskem — predlanskem je torej obhajal svojo 70 letnico. Šolal se je v Novem mestu in leta 1867. je vstopil v frančiškanski red, leta 1874. pa je bil posvečen v mašnika. Štiri leta je preživel tudi v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici v Gorici, kjer je opravljal službo organista. P. H. Sattner je zelo plodovit skladatelj, zložil je veliko število cerkvenih in svetnih skladb, med temi nekatere zelo velikega obsega, kakor n. pr. oratorij »Vnbovzetje«. Za nas Goričane je zanimivo, da je vglasbil posebno veliko pesmi našega goriškega pesnika S. Gregorčiča. P. H. Sattner živi sedaj kot gvardijan ali predstojnik frančiškanskega samostana v Ljubljani. Sedaj pa preidimo k njegovim skladbi!

Vzemite note v roke! Dajmo ne-

koliko ponoviti iz glasbene teorije, ktere smo se učili v zimskih večerih. V katerem tonovem načinu je pisana ta pesem? V Es - durju. Dobro, to ste zadel! Iz česa ste pa spoznali, da je to Es dur? Iz treh »b«! Dobro, tudi to ste zadel! Kteri tonovi način pa ima še tri »b««? C — mol. Dobro! Kako pa spoznamo, da je ta pesem v Es - duru in ne v C molu? Tega pa ne veste. Vprašajte base, kakšne so njihove prve note! Basi pravijo, da »b« in »es«. Vidite, po basu se spozna tonovi način. Če bi imeli basi v prvem akordu »C« — potem bi bil to C mol, ker pa imajo Es — je to Es dur. Kakšen takt pa je predpisan? Tričetrtinski! Dobro, torej, štejemo vedno eden, dva, tri. Sedaj pa začnimo! Najprej sopran potem alt, tenor in bas po vrsti. Zaenkrat vzamemo prvih esem taktov. Najprej preberite besede glasno in razločno! Besede je zložil naš najboljši goriški pesnik Simon Gregorčič, o katerem sem vam že zadnjič govoril. Največje važnosti je pri petju razločna izgovarjava besedila. Najlepša pesem izgubi polovico svoje lepote, če besed ne razumemo. Sedaj vzamemo šest taktov naprej in potem pesem do konca. Vsak naj sledi pouku in naj prihrani kajenje do konca. Hvala Bogu! pesem znate zapeti. To pa še ni vse — glavno je lepo prednašanje, to bomo pa vzeli prihodnjič. Na svidenje! Lahko noč!

Ker pa nimamo dosedaj novega društvenega zakona, se oblastva v nraksi drže še vedno starih predpisov za snovanje društev in se bodo tega tudi najbrže držala. V natančnejšo informacijo naj služi tozadevni članek, ki ga v tej številki objavljamo.

DRUŠTVENI VESTNIK.

Prosvetna zveza.

Glavno tajništvo naznanja vsem društvom, da ima v zalogi *društvene tiskovine* (člansko knjigo, blagajniški dnevnik in opravljeni zapisnik). Opozorjamo društvene tajnike, naj naroče omenjene tiskovine, ki stanejo za petletno poslovanje le 4 lire. Revizorji bodo pazili tudi na pravilno poslovanje. Istotako so društvom na razpolago društvene diplome o sprejemu v Prosvetno zvezo. V najkrajšem času dobi tajništvo skupni *znak* Prosv. zveze, katerega naj nosi vsak član in članica. Znake naročajte skupno. Posamezni stanejo po 2 liri. V zalogi dobe društva pravila zvezina in lokalna, kakor tudi Vodopivčeve kuplete.

Na Zvezo prihajajo od vseh strani razna vprašanja glede postopanja oblasti v društvenih zadevah. Dogaja se, da podprefektore prepovedujejo društvene občne zборе, pošiljajo društvom odloke češ, da niso postavno priznana, zahtevajo znova prošnjo za ustanovitev itd.

Vsem prizadetim javljamo naslednje: Prečitajte tozadevni članek v današnji številki in upoštevajte nasvete!

Prosvetna okrožja.

Ustanovljeno je bilo dne 13. maja v Kozani obmejno okrožje za Brda. Predsednik okrožja je g. Hilarij Hlede iz Števerjana. Pripravljajo se nova okrožja za Baško dolino in za goriško okolico.

Dosedaj so imele okrožne seje in poslala okrožne zapisnike vsa okrožja, izvzemši cerkljansko in gorenje vipavsko. Iz teh okrožnih sej priobčujemo najvažnejše sklepe.

Glede »Našega čolniča« so zastopniki vseh okrožij mnenja, da je potreben in lepo urejevan. Izražajo željo, naj bi zlasti praktični članki našli v njem več prostora. Nekterim ne dopadejo popolnoma slike, češ da niso našega značaja. Vsako okrožje si je določilo stalnega dopisnika, ki ima nalogo zbrati poročila posameznih društev in jih mesečno pošiljati vsaj do 20ga na Uredništvo »Našega čolniča«, Via Carducci 4.

Okrožne prireditve so javila doslej naslednja okrožja: Dolenje vipavsko začetkom julija v Dornbergu, idrijsko koncem julija v Črnem Vrhu, srednje vipavsko v Sv. Križu, gorenje vipavsko sredi septembra o priliki euh. kongresa v Vipavi in kobariško istotako o priliki euh. kongresa v Kobaridu, če bo mogoče.

Prispevek lokalnih društev v okrožno blagajno se je določil pri večini okrožij na 5 lir.

Telovadba se goji v naslednjih društvih: Gorica, Števerjan, Črniče, Dornberg, Batuje, Kamnje, Sv. Križ, Vrhpolje, Miren in Idrija. Vsi ti odseki so poslali udeležence k vaditeljskemu zboru.

Pevske točke, skupne vsem pevskim zborom v slučaju enotnega nastopa, nekaterim okrožnim referentom niso ugajale. Zvezni pevski oddelek želi, naj se jih nauče vsi pevski zbori, vendar daje pravico okrožnim referentom, da smejo v sporazumu z društvenimi pevovodji v okrožju sestaviti svoj program, katerega naj pošljejo Prosvetni Zvezi v Gorici.

Glede društvenih iger so okrožni odbori po večini tega mnenja,

naj si napravi vsako društvo se-
znam iger in ga pošlje okrožnemu
tajniku, ki ima na ta način v evi-
denci vse pripravne igre v okrožju
in na ta način lahko svetuje druš-
tvom, ki bi potrebovala primerne
igre.

Knjižnicam se po mnenju
okrožnih odborov posveča premalo
pozornosti. Marsikje so v neredu,
ponekod so se utihotapile v knjiž-
nične omare nemoralne knjige,
marsikje nimajo nobenih izposoje,
valnih zapisnikov itd. Da se temu
opomore, je določil kobariški o-
krožni odbor, da izmed sebe izvoli
letno revizorja, ki naj pregleda
društvene knjižnice v okrožju.

Pomanjkanje primernih druš-
tenih domov je napotilo nekatera
okrožja, da se pripravljajo na zi-
danje prosvetnega doma za celo o-
krožje.

Vsa okrožja se strinjajo v tem,
da se ne smejo nikdar prirejati plesi
pod firmo prosvetnih društev.

DRUŠTVA.

Ilirska Bistrica.

Ustanovili smo tudi pri nas
»Kat. krožek« in uvedli mesečna pre-
davanja. Na razpolago imamo dva
izvrstna govornika. Res je, da mar-
sikdo nima nič smisla za kulturno
delo in da naš, nekdanj tako navdu-
šeni kraj, ne kaže ravno posebnega
veselja do društva, vse bolj privla-
ne so gostilne, vendar upamo, da
bodo tudi naši ljudje spoznali pola-
goma veliko važnost izobraževalne-
ga dela in sledili zgledu drugih druš-
tev, ki že tako pridno delujejo pod
okriljem Prosvetne Zveze.

Grahovo. Obiskali so nas go-
vorniki Prosvetne Zveze iz Gorice
in obravnavali v dopoldanskih pre-

davanjih o pomenu kulturnega dela.
Predavateljem smo zelo hvaležni in
upamo, da v kratkem zasnujemo
svoje okrožje. Škoda, da nam je
smrt pobrala nadvse delavnega pe-
vovodjo g. župnika I. Kokošarja.

Naša društva mu ohranijo tra-
jen spomin!

Drežnica. Treba je, da se dvig-
nemo tudi pri nas. Dne 8. junija bo-
mo obnovili naše Izobraževalno
društvo in se priključili kobariške-
mu prosvetnemu okrožju. Uvideli
smo, da je za našo izobrazbo po-
trebno društvo, zato gremo na delo.

Pečine. Nameravali smo letos
napraviti večjo prireditev, pa nam
jo je preprečila bolezen našega pe-
vovodje. Vendar nameravamo v ne-
deljo, dne 10. jun. prirediti po-
poldne po nauku poučno preda-
vanje, h kateremu vabimo, tudi
vnete društvenike iz sosednjih
društev.

Iz Krasa nam pišejo: Čudimo se
živahnemu kulturnemu razmahu po
Goriškem in žalosti nas, da smo
Kraševci še tako zaspani. So med
nami fantje, ki se sicer takoj navdu-
šijo za kako veselico, večinoma za-
to, da se par fantov in deklet pred
ostalimi tovariši »poštreka« in pa,
da naberejo več vstopnine, katero
potem par dni zapivajo. Manjka
nam vztrajnih, idealnih društveni-
kov in zadnji čas je, da bi se tudi mi
vzbudili iz Matjaževega spanja. Po-
koncu, mladina in začni z delom!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Pošiljajte dopise do 20ega, po-
ravnajte naročnino, nikar ne vra-
čajte »Našega čolniča«.

Števerjan: Priobčimo prihod-
nji!

UREDNIŠTVO: Via Carducci 4. — Gorica.

List izhaja mesečno in stane do konca leta 6 lir.

Tiskala »Narodna Tiskarna« v Gorici. — Odgov. urednik R. Orel.